

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.263/2020/3.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Bajnok István bíró

A felperesek: dr. Martin Stossier ügyvéd; I. rendű

II. rendű

A felperesek képviselője: Oppenheim Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Baranyai Zoltán ügyvéd

Az alperesek: I. rendű,

II. rendű,

III. rendű,

IV. rendű,

V. rendű,

VI. rendű,

VII. rendű,

VIII. rendű,

IX. rendű,

X. rendű

XI. rendű

XII. rendű

Az I-VII. és IX-X. rendű alperes képviselője: Dr. Rákosfalvy Zoltán ügyvéd)

A VIII. rendű alperes képviselője: Dr. Faludi Zoltán ügyvéd

A XI-XII. rendű alperes képviselője: Dr. Pallós Zoltán ügyvéd

A per tárgya: kártérítés megfizetése, szerződés érvénytelenségének, illetve hatálytalanságának megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I-VII. és IX-X. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Győri Ítéltábla,

Pf.II.20.163/2019/14/I. számú rész-közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Győri Törvényszék, P.20.990/2016/173. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős rész- közbenső ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az I-VII. és IX-X. rendű rendű alperest, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az I. és II. rendű felperesnek személyenként 95.200 (kilencvenötezer-kétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az ausztriai illetőségű I. rendű felperesi jogelőd (a továbbiakban: I. rendű felperes) és a II. rendű felperes, valamint III-IV. rendű alperes (a továbbiakban: beruházók) közös üzleti vállalkozása lett volna a H és B települések területén kialakítandó E néven ismertté vált kaszinóberuházás (a továbbiakban: kaszinó projekt).
- [2] A projekthez kapcsolódó magyarországi befektetés értékét a hazai bejegyzésű XI. rendű és XII. rendű alperes törzstőkéjébe tartozó, a projektnek helyszínt biztosító magyarországi ingatlanok adták. Az I. rendű felperes a XI. rendű alperesben 20%-os részesedést szerzett, a további 80% részesedés a III. rendű alperes cégei tulajdonát képezte. A II. rendű felperes a XII. rendű alperesben szintén 20%-os üzletrésszel rendelkezett, a társasági vagyron további 40-40%-a a III., illetve a IV. rendű alperes érdekkörébe tartozó céget illetve meg.
- [3] A III. és IV. rendű alperesek - a befolyásuk alatt álló társaságokkal - 2005. augusztus 13. napján létrehozták a projekt központi anyacégeként a III. rendű alperes többségi tulajdonában lévő E B AG-t (a továbbiakban anyacég). Az anyacég alapította 2006. október 6. napján az I. rendű alperes jogelődjét.
- [4] A beruházók a projekt nyereségét akként kívánták realizálni, hogy az anyacég részvényeit vagy annak jelentős részét értékesítik, és a bevételből magyarországi befektetéseik (azaz a XI-XII. rendű alperesekben fennálló üzletrészek) arányában részesednek. A beruházók mint eladók ennek megvalósítása érdekében 2006. október 18. napján eladták az I. rendű alperes jogelődje részére a XI. és XII. rendű alperesi cégekben lévő üzletrészeiket. A szerződés értelmében az üzletrészek tulajdonjogát a vevő a szerződés aláírásával megszerezte, a vételárat azonban csak az anyacég részvényei 80%-ának átruházásától számított tizenöt napon belül kellett megfizetnie.
- [5] Az üzletrész adásvételi szerződést a felek 2007. május 4. napján módosították, a beruházóknak járó vételárat csökkentették. A vételár esedékességére vonatkozó 6. pontot akként módosították, hogy „az üzletrészek vételára az üzletrészek eladói által mindenkor közlendő folyószámlára történő átutalás útján (...) esedékes”. A kipontozott részt a felek üresen hagyták, később sem jött létre megállapodás az esedékesség konkrét naptári nap szerinti megjelölésére.
- [6] A VIII. rendű alperes - a 2008. üzleti év adatai alapján - nagy összegű hitelt nyújtott a III. és IV. rendű alperesek által alapított IX. és X. rendű alperesnek, a hitel fedezetéül a XI-XII. rendű alperesek tulajdonában álló ingatlanokon alapított önálló zálogjog szolgált. Az önálló zálogjogról szóló szerződést a VIII. rendű alperes 2015. szeptember 17. napján felmondta, majd végrehajtási eljárást indított XI-XII. rendű alperesek ellen, amely társaságok 2016. július 22. napja óta felszámolás alatt állnak.
- [7] Jogutódlást követően az I. rendű alperes L-be helyezte át a székhelyét. Az I. rendű alperesből vált ki a II. rendű alperes 2011. február 2-án. A kiválási szerződésben az I. rendű alperes átruházta a II. rendű alperesre az üzletrész adásvételi szerződésből az I-II. rendű felperesek felé fennálló valamennyi kötelezettségét. 2011. február 5. napjától a XI. rendű alperes egyedüli tagja a II. r. alperes lett, míg 2011. március 11. napjától a XII. rendű alperesé az I. rendű alperes lett, mivel azt visszavásárolta a II. rendű alperestől. Az I. rendű alperes 2011. március 24. napján a J-i Sz-re helyezte át székhelyét.
- [8] A felperesek 2011. október 3. napján még az I-II. rendű alperesek jogelődje részére küldték el az üzletrész vételárának megfizetésére irányuló fizetési felszólításukat, tekintettel arra, hogy a vevő személyében bekövetkezett jogutódlásról nem tudtak. Az I. rendű alperes 2012. február 15. napján kelt válaszában - az időközbeni jogutódlásra, valamint arra tekintettel, hogy az I-II. rendű felperesek felé fennálló tartozást a II. rendű alperes vállalta át - visszautasította a követelést.
- [9] Az I-II. rendű felperesek a Győri Törvényszéken G.20.348/2013. számon indult perben (a továbbiakban: előzményi per) elsődlegesen az üzletrészek vételárának megfizetése, másodlagosan

kártérítés iránt keresetet nyújtottak be. A Győri Ítéltábla Gf.II.20.003/2015/10. számú határozatában - a kártérítési igény tekintetében - úgy foglalt állást, hogy az idő előtti.

- [10] A Nemzetgazdasági Minisztérium NGM/27805/2015. számú tájékoztatása szerint a Magyar Állam és az I. rendű alperes mint koncesszióba vevő között 2006. augusztus 4. napján létrejött koncessziós szerződést a koncesszióba vevő 2014. december 31-i hatállyal felmondta (1/F/5.).
- [11] Az osztrák illetőségű természetes személy, néhai I. rendű felperes és egy ugyancsak osztrák illetőségű jogi személy között 2008. április 30-án a perbeli követelés tekintetében engedményezési szerződés jött létre. A per folyamatban léte alatt, 2018. március 21-én az engedményes a perbeli követelést visszaengedményezte a I. rendű felperesre.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [12] Felperesek összetett, egymással összefüggő kereseti kérelmeket terjesztettek elő, melyek között volt olyan is, amelyet csak arra az esetre terjesztettek elő, ha az elsődleges, a felülvizsgálati kérelem tárgyát képező keresetük nem lenne alapos. A felülvizsgálati eljárás tárgyát képező keresetükben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 312. § (2) bekezdése és 337. § (1) bekezdése alapján - a kaszinó projekt I-II. rendű alperesnek felróható lehetetlenülése miatt - az I. rendű felperes javára 26.080.497, a II. rendű felperes javára 21.919.503 EUR kártérítés és annak 2015. január 1. napjától számított, az rPtk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérték kötelezni az I-II. rendű alperest.
- [13] A felülvizsgálati eljárás tárgyát képező kereset kapcsán azt adták elő, hogy az üzletrészek adásvétele előtt a kaszinó projektben fennálló befektetések arányát a XI-XII. rendű alperesben kialakult tagi struktúra szerinti részesedési arány határozta meg. Ez a XI. rendű alperes vonatkozásában az I. rendű felperes 20%-os, míg a XII. rendű alperes vonatkozásában a II. rendű felperes ugyancsak 20%-os részesedését jelentette. Az anyacég részvényeinek értékesítése esetén a bevételből ilyen arányban részesedtek volna. Az üzletrész adásvételi szerződésben a felpereseket megillető vételár kifizetésének feltételeként megjelölt részvényátruházásra azonban nem került sor. A projektre kiadott kaszinó koncesszió az I. rendű alperes felmondása folytán megszűnt. 2014. december 16. napján az anyacég is elhatározta végelszámolással történő megszűnését. A VIII. rendű alperes felmondta a zálogszerződéseket és végrehajtást kezdeményezett a zálogkötelezett XI-XII. rendű alperes ellen. E körülmények folytán a projekt megvalósítása az I-II. rendű alperesnek felróható okból gazdaságilag lehetetlenült. A felperesek vételár igénye az rPtk. 312. § (2) bekezdése alapján az üzletrész vételárával azonos összegű kártérítési igénnyé fordult át, amely az I-II. rendű alpereseket egyetemlegesen terheli.
- [14] Alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, vitatták annak jogalapját és összecszerúságát is. Többek között arra is hivatkoztak, hogy az I. rendű felperesnek nincs perbeli legitimációja, a perbeli követelését a kereset benyújtását megelőzően engedményezte, aminek visszaengedményezésére csak a per alatt, 2018. március 21-én került sor.
- [15] Az I-II. rendű alperesek a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező kereset jogalapja körében arra hivatkoztak, hogy a projekt nem lehetetlenült el, a teljesítés feltétele - az anyacég részvényeinek 80%-a értékesítése révén - még megvalósulhat. Amennyiben az mégis lehetetlenült, úgy az egyik félnek sem felróható. Több potenciális befektetővel is tárgyaltak a projekt értékesítéséről, azonban a tárgyalások nem vezettek eredményre, végül a koncessziós szerződést kármegelőzési céllal mondták fel, hogy ne kelljen a koncessziós díjakat és a napi közel másfél millió forint kötbért fizetni a Magyar Állam javára. Felmerülhet azonban a felperesek felróhatósága is, mert az általuk kezdeményezett eljárások és azok médiában megjelent híre rontotta a projekt értékesítésének lehetőségét.

Az elsőfokú ítélet és másodfokú rész- közbenső ítélet

- [16] Az elsőfokú bíróság a 2019. június 19-én kelt ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kiemelte, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 386/J. §-a értelmében nem volt köteles a 3. § (3) bekezdés szerint a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni.
- [17] A felülvizsgálati kérelemmel érintett kereset körében nem osztotta az alperesek I. rendű felperes perbeli legitimációja hiányával kapcsolatos érvelését. Rámutatott, figyelemmel a visszaengedményezésre, nincs jelentősége annak, hogy a keresetlevél benyújtásakor nem az I. rendű felperes volt a perben érvényesített követelés jogosultja.
- [18] E kereseti kérelmet elutasító döntését érdemben azzal indokolta, hogy a felperesek nem bizonyították a kereseti tényállításaikat. A keresetlevélhez 1/F/5. alatt csatolt melléklet alapján ugyan igazolt a koncessziós szerződés I. rendű alperes általi felmondása, de ez a II. rendű alperesnek betudandó lehetetlenülést nem igazol. Az elsőfokú bíróság a felperes további kereseti kérelmeit sem tartotta megalapozottnak.
- [19] A felperesek fellebbezése és az I-VII., valamint IX-X. rendű alperes indokolás ellen benyújtott csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részítéletnek tekintette, az I-II. rendű alperessel szembeni kártérítési keresetét elutasító rendelkezését megváltoztatta és megállapította, hogy a 2006.10.18. napján a felperesek és az I-II. rendű alperesek jogelődje között létrejött üzletrész adásvételi szerződésben a vevő teljesítésének feltételeként meghatározott körülmény felróható lehetetlenülése miatt egyetemlegesen köteles az I-II. rendű alperes az I-II. rendű felperest ért kár megtérítésére. Ezt meghaladóan elsőfokú bíróság határozatának keresetét elutasító rendelkezését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [20] Az ítélet tábla az I. rendű alperest megillető kereseteljárás jog kérdésében osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. Az elsőfokú bíróság által megállapított - a felülvizsgálat szempontjából nem releváns részében módosított - tényállás alapján azonban eltérő jogi következtetésre jutva megállapította, hogy az üzletrész adásvételi szerződésben meghatározott teljesítési feltétel (és maga a kaszinó projekt) az I-II. rendű alperesnek felróható okból lehetetlenült.
- [21] Úgy ítélte meg, az elsőfokú bíróság a felek által szolgáltatott peranyag rPp. 206. §-ban foglalt szempontoknak meg nem felelő értékelésével állapította meg, hogy a felperesek az őket terhelő bizonyítási kötelezettségnek nem tudtak eleget tenni. A felpereseknek az rPp. 164.§ (1) bekezdése alapján az I-II. rendű alperes magatartásának jogellenességét - konkrétan a teljesítés feltétele, azaz a projekt értékesítése I-II. rendű alperesek magatartásra visszavezethető lehetetlenülésének tényét - és az ezzel összefüggésben az őket ért kár mértékét kellett bizonyítaniuk. Az ítélet tábla álláspontja szerint ezt önmagában az 1/F/5. alatti okirat (a koncesszió felmondását igazoló minisztériumi tájékoztatás) megfelelően igazolja. A koncesszió felmondása olyan, a vételár fizetési kötelezettség szempontjából kötelezettnek minősülő I-II. rendű alperesnek felróható, és az rPtk 312. § (2) bekezdése szempontjából jogellenesnek minősülő magatartás, amely további bizonyítást - okiratok megjelölését és beszerzését - nem igényelte. Megjegyezte az ítélet tábla, hogy a felperesek által a lehetetlenülés okaként megjelölt egyéb körülmények - részben időbeliségük, részben súlyuk folytán, részben pedig amiatt, mert nem kapcsolhatók az I-II. rendű alpereshez - nem relevánsak. A koncessziós tevékenység folytatása céljából létrehozott projekt értékesíthetősége önmagában a koncesszió megszűnésével (2014.12.31. napján) lehetetlenült, emiatt az üzletrész vételárának megfizetése kapcsán meghatározott teljesítési feltétel - az anyacég részvényei 80%-ának értékesítése - is szükségképpen (gazdasági okból) lehetetlenült.
- [22] Az I-II. rendű alperesek - a kimentés körében - az rPp.164. § (1) bekezdése alapján csak annak igazolásával mentesülhettek volna, ha sikerrel igazolják, hogy nem a koncesszió felmondása okozta

a projekt lehetetlenülését, hanem az a szerződő felek egyikének sem, vagy éppen a felpereseknek felróható okból, és már a koncesszió felmondását megelőzően lehetetlenült. Védekezésükben ugyan hivatkoztak ilyen körülményekre, de előadásukat semmilyen bizonyítékkal nem támasztották alá, erre vonatkozó bizonyítási indítvánnyal nem éltek, így a kimentés sikertelenségének következményeit maguk tartoznak viselni. A fellebbezési ellenkérelmükben megjelölt azon új tényállítást, miszerint nem a koncesszióba vevő, hanem a koncesszióba adó mondta fel a koncessziós szerződést, az ítéletábra az rPp.235.§ (2) bekezdése alapján nem vette figyelembe, de megjegyezte, hogy ez az előadás ellentétes a per egyéb adataival.

- [23] Az ítéletábra kifejtette, az rPtk. 228-229. §-ai ugyan alapvetően az egész szerződés hatályának bekövetkezését érintően szabályozzák a felfüggesztő feltétel intézményét, azonban a bírói gyakorlat hasonló „függő jogi helyzetet” eredményezőnek tekinti azt is, ha az egyik fél szolgáltatásának esedékessége valamely feltételhez kötött. A feltétel bekövetkezte a vevő vételár fizetési kötelezettségét, míg a feltétel bekövetkezte vevőnek felróható lehetetlenülése a vevő teljesítés elmaradása miatti kártérítési kötelezettségét váltja ki [rPtk. 229. § (2) bekezdés; rPtk., 312. § (2) bekezdés].
- [24] Az ítéletábra megállapította, mind az I. rendű, mind a II. rendű alperes a kártérítés kötelezettjének minősül. Az I. rendű alperesből történt kiválás során a koncesszió joga az I. rendű alperesnél maradt, ugyanakkor a kiválási szerződés a II. rendű alpereshez telepítette az üzletrészek vételárának fizetési kötelezettségét. A kiválásra irányadó - az előzményi perből ismert - luxemburgi jog (az 1915. augusztus 10-i, a kereskedelmi társaságokról szóló törvény 297. cikk (2) bekezdése) értelmében azonban, ha a szétváló társaság hitelezőjét nem elégíti ki az a társaság, amely a szétválási tervet szerinti a kötelezettséget vállalta, akkor a szétválással érintett társaságok egyetemlegesen felelnek.
- [25] A kiválás tényétől függetlenül az I. és a II. rendű alperes egyaránt megőrizte vevői pozícióját, így az üzletrész adásvételi szerződésben teljesítési feltételként szabályozott körülmény realizálása érdekében változatlanul valamennyi szerződő felet (így az I-II. rendű alpereseket is) együttműködési kötelezettség terhelte. Emiatt az rPtk. 229. § (1) bekezdése alapján mindkettőjükre irányadó az, hogy amíg a feltétel (a projekt értékesítése) függőben van, egyikük sem tehet semmit, ami a feltétel bekövetkezése, illetőleg meghiúsulása esetére a másik fél jogát csorbítja vagy meghiúsítja, és az rPtk. 229.§ (2) bekezdése értelmében az is, hogy a feltétel bekövetkezésére vagy meghiúsulására nem alapíthat jogot az, aki azt felróhatóan maga idézte elő. „Az utóbbi fordulat tekintetében az I-II. rendű alperesek magatartása egymásnak betudandó: a II. rendű alperesnek az I. rendű alperesből történt kiválására.” Az ezzel ellentétes értelmezés visszaélésre alapot adó helyzethez vezetne.
- [26] Az ítéletábra utalt arra is, védekezésükben az I-II. rendű alperesek maguk is több beadványukban „koncessziós társaságokként” jelölték meg magukat, továbbá a mögöttük álló tulajdonosi kör és az ügyvezetés is azonos. Így mindenképpen a II. rendű alperes terhére írandó, hogy bár szükségképpen tudott róla, mégsem akadályozta meg a koncesszió I. rendű alperes általi felmondását, illetve megelőzendő a „kármegelőzési célzatú” felmondást, nem hozta az I. rendű alperest olyan helyzetbe, hogy a koncessziós szerződésből eredő kötelezettségei (díj és kötbér) teljesítésére képes legyen. Emiatt függetlenül attól, hogy felmondással az I. rendű alperes élt, a felpereseket ért kárért a II. rendű alperes helytállási kötelezettsége is fennáll.
- [27] A fenti indokokkal az ítéletábra a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező kereset összecszerűsége, valamint a további összefüggő keresetek tárgyában az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [28] A jogerős rész- közbenső ítélet ellen az I-VII. és IX-X. rendű alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan az ítéletábra új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős rész- közbenső ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérték új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára. Állították, a jogerős határozat az rPp. 2. § (1) bekezdésébe, 48. §-ába, 49. § (1) bekezdésébe, a 141. § (2) és (6) bekezdésébe, 252. § (3) bekezdésébe, az rPtk. 328. § (1) bekezdésébe és 329. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [29] A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek véleménye szerint az ítéletábra mind eljárásjogi, mind anyagi jogi jogszabálysértéssel hozta meg a határozatát.
- [30] Eljárási szabálysértésként arra hivatkoztak, sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk és a fegyveregyenlőség elve azáltal, hogy az ítéletábra annak ellenére, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás alapján eltérő jogi álláspontra helyezkedett, nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú ítéletet, és nem utasította az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára. Ezzel elzárta az érintett alpereseket annak bizonyítása elől, hogy a projekt lehetetlenülése nem nekik felróható. Az elsőfokú bíróság ugyanis a lehetetlenülést nem tartotta megalapozottnak, így az alperesek esetleges felróható magatartása nem képezte a vizsgálat tárgyát, a másodfokú eljárásban pedig az rPp. szabályai alapján az alperesek nem tehettek e körben nyilatkozatokat és nem terjeszthettek elő bizonyítási indítványt.
- [31] A kiemelt jelentőségű perben a bíróságnak ugyan nem kell tájékoztatnia a feleket a bizonyítási teherről és az őket terhelő bizonyítási kötelezettségről, azonban arra fel kell hívnia őket, hogy kellő időben terjesszék elő bizonyítási indítványaikat, és figyelmeztetnie kell őket arra, hogy késlekedés esetén annak bevárása nélkül határozhat. Az elsőfokú bíróság e kötelezettségének a 165. sorszámú jegyzőkönyvben csak a felperesek vonatkozásában tett eleget. Ennek azért van jelentősége, mert az alperesek a per során azt állították, hogy a lehetetlenülést olyan körülmények okozták, amelyek nekik nem felróhatók. A 165. sorszámú jegyzőkönyvben rögzítettek alapján alappal következtethettek arra, hogy az elsőfokú bíróság nem tekinti bizonyítottnak a projekt lehetetlenülését, így nincs helye bizonyításnak abban a körben, hogy a lehetetlenülés nem az I-II. rendű alpereseknek volt felróható. A tényállás felderítése elmaradt.
- [32] Anyagi jogi jogszabálysértésként arra hivatkoztak, az ítéletábra helytelenül rögzítette tényként az ítéletében, hogy a felperesek által a keresetlevélhez 1/F/5. szám alatt csatolt minisztériumi tájékoztató bizonyítja azt a felperesi állítást, miszerint a koncessziós szerződést a koncesszióba vevő mondta fel. Hivatkoztak a fellebbezési ellenkérelmükhöz csatolt okirat tartalmára, amely igazolja, hogy a koncesszió a Magyar Állam felmondása alapján szűnt meg. Hangsúlyozták, az ítéletábra kizárólag a felmondást tekintette az I-II. rendű alperesek felróható magatartásának. Állították, a koncesszió felmondása nem oka, hanem következménye volt a projekt gazdasági ellehetetlenülésének.
- [33] Az ítéletábra nyilvánvalóan téves következtetéssel állapította meg a II. rendű alperes felróhatóságát. Ez még abban az esetben is téves, ha a szerződést valóban az I. rendű alperes mondta volna fel. A koncesszióba vevő kizárólag az I. rendű alperes volt, így a felmondás mint felróható magatartás a II. rendű alperes vonatkozásában értelmezhetetlen. Az ítéletábra által értékelt, az egyes alperesi beadványokban megjelenő „koncessziós társaságok” kifejezés nyilvánvalóan téves szóhasználat volt.
- [34] Nem alapozhatja meg a II. rendű alperes helytállási kötelezettségét a jogerős határozatban hivatkozott luxemburgi jog azért, mert a II. rendű alperes luxemburgi jog szerinti helytállási kötelezettségének vizsgálata nem képezte jelen per tárgyát. Az ítéletábra a megállapítását az „előzményi per” alapján tette, ami ellentétes a közvetlenség elvével. Anélkül állapította meg

továbbá az ítélet táblája, hogy az I-II. rendű alperes egyaránt megtartotta a vevői pozícióját, hogy a szétválási tervet vizsgálta volna a perben. Az ítélet táblája tényállása megalapozatlan és indokolási kötelezettségének sem tett eleget.

- [35] Az I. rendű felperes perbeli legitimációja kapcsán az eljáró bíróságok érvelése jogi nonszensz és logikátlan. Elfogadása azt eredményezné, hogy bárki indíthat polgári peres eljárást bárkivel szemben anélkül, hogy bármilyen anyagi jogi kapcsolat lenne közöttük, mert elégséges, ha az ítélethirdetés időpontjában rendelkezik a követeléssel. Ezzel szemben, a keresetet már el kellett volna utasítania az elsőfokú bíróságnak a perbeli legitimáció hivatalbóli vizsgálata alapján. Alperesek változatlanul fenntartották azon álláspontjukat, hogy a perbeli legitimációval nem rendelkező I. rendű felperes jogi képviselőjének perbeli nyilatkozatai (beleértve a keresetlevelet is) hatálytalanok voltak.
- [36] Felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős rész- közbenső ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [37] A Kúria - a felülvizsgálati eljárás félbeszakadása, majd I. rendű felperes személyében bekövetkezett jogutódlás megállapítását követően folytatódó eljárásban - a felülvizsgálati kérelmet annak tartalma alapján úgy értelmezte, hogy az kizárólag a rész- közbenső ítélet közbenső ítéleti - az I. és II. rendű alperesek egyetemleges kártérítési felelősségének jogalapját megállapító - rendelkezése ellen irányult, tekintettel arra is, hogy az rPp. 270. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálati kérelemnek a jogerős határozatnak csak ezen rendelkezése ellen van helye. Bár a közbenső ítéleti rendelkezés a kártérítési felelősség jogalapját kizárólag az I-II. rendű alperes vonatkozásában állapította meg, mivel a felperesek a - felülvizsgálati kérelmet előterjesztő - III-VII. rendű és IX-X. rendű alperesek marasztalására irányuló további kereseti kérelmeiket csakis a felülvizsgálat tárgyát képező kereset eredményessége esetére terjesztették elő, a Kúria úgy ítélte meg, hogy ezen alperesek jogi érdeke is fennáll a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére, így az azt előterjesztő valamennyi alperes felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírálandónak tekintette.
- [38] A Kúria a jogerős rész- közbenső ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az abban megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.
- [39] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának elsődlegesen az I. rendű felperes perbeli legitimációja tárgyában kellett állást foglalnia. Rámutat, a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek tévesen hivatkoztak e körben az rPp. 48. és 49. §-ainak megsértésére. Ahogyan azt a Legfelsőbb Bíróság az EBH2005. 1227. számú határozatában kifejtette, az rPp. 48. §-a értelmében a perben fél az lehet (perbeli jogképesség), akit a polgári jog szabályai szerint jogok illethetnek és kötelezettségek terhelhetnek. Az rPp. 49. § (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a perben mint fél személyesen, vagy meghatalmazott útján az járhat el, akinek a polgári jog szabályai szerint teljes cselekvőképessége van, illetőleg, aki a per tárgyáról a polgári jog szabályai szerint érvényesen rendelkezhet (perbeli cselekvőképesség). A perbeli jogképesség, valamint perbeli cselekvőképesség nem azonos a perindítási jogosultsággal, az ún. aktív perbeli legitimációval vagy keresetösségi joggal. A perbeli jogképesség hiánya a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítását vonja maga után [rPp. 130. § (1) bekezdés e) pont], míg a perbeli cselekvőképesség hiányának a jogkövetkezményeit az rPp. 49. § (2) bekezdése határozza meg. A keresetösségi jog ezzel szemben a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, vagyis arra, hogy a felperest megilleti-e, és éppen a felperest illeti-e, a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben. A perbeli legitimáció főszabályként anyagi jogi kérdés, hiánya a kereset érdemi elutasításához vezet. A hivatkozott rendelkezéseket ezért az I. rendű felperes keresetösségi jogának megállapítása nem sértheti.

- [40] A Kúria abban egyetértett a felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel, hogy az rPp. 3. § (1) bekezdésében megkövetelt, a jogvitában való érdekeltségnek a jogvita elbírálása során végig, az érdemi döntés meghozatalakor is fenn kell állnia. Ez azt jelenti, ha a bíróság az eljárás bármely szakában a keresetőségi jog hiányát állapítja meg a perben felmerült adatok alapján, a keresetet elutasító döntést kell hoznia. Jelen ügyben azonban az eljárás első szakaszában nem merült fel adat az I. rendű felperes keresetőségi jogának hiányára. Erre először az alperesi oldal a 2018. április 3-án érkezett beadványában hivatkozott a vonatkozó dokumentum csatolásával. A felperesek a fenti beadvány tartalmáról értesülve 2018. április 13-án érkezett beadványukban hivatkoztak a visszaengedményezés megtörténtére, melyre vonatkozó okiratot is csatoltak. Egyértelműen megállapítható tehát, hogy az I. rendű felperes még az elsőfokú bíróság érdemi döntését megelőzően igazolta a követelés részére történt visszaengedményezését, vagyis azt, hogy a keresettel érvényesített jog őt illeti. A felülvizsgálati kérelemben e körben írtakra tekintettel a Kúria rögzíti, az elsőfokú bíróság nem követett el eljárási szabálysértést, amikor erre vonatkozó adat hiányában 2018. április 3-át megelőzően nem vizsgálta az I. rendű felperes perbeli legitimációját, illetve akkor, amikor az I. rendű felperes észrevételének bevárása nélkül nem döntött az I. rendű felperes perbeli legitimációja tárgyában.
- [41] A perben eljáró bíróságok - helytállóan - a csatolt dokumentumok alapján úgy ítélték meg, hogy bár az I. rendű felperes perbeli követelését engedményezte a kereset benyújtását megelőzően, de a per során az elsőfokú ítélet meghozatala előtt visszaengedményezéssel a követelést megszerezte, így a kereset vele szembeni elutasításának a fenti okból nem állnak fenn a feltételei. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg, hogy milyen alapon tekintik hatálytalannak az I. rendű felperes visszaengedményezést megelőző perbeli nyilatkozatait (beleértve a keresetlevelét). Ezen hivatkozást a Kúria érdemben nem vizsgálhatta, figyelemmel az rPp. 272. § (2) bekezdésében és az azt értelmező, a felülvizsgálati kérelem hivatalból elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK véleményben írtakra, miszerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő - az érdemi elbírálást lehetővé tevő - tartalmi kellékei a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés tartalmi körülírása. A Kúria ezért csak utal a fentebb kifejtettekre, miszerint a perbeli legitimáció az ügy érdemére tartozó anyagi jogi kérdés, a kereset ez okból történő megalapozatlansága nincs összefüggésben a fél perbeli nyilatkozatainak hatályosságával.
- [42] A perbeli legitimáció kapcsán hivatkoztak még a felülvizsgálati kérelmet benyújtó alperesek az rPtk. engedményezésre vonatkozó szabályainak megsértésére is, azonban e körben a jogszabálysértés tartalmi körülírását elmulasztották, ami ezen jogszabálysértés vizsgálatát szintén kizárta. Megjegyzi a Kúria, a felülvizsgálati kérelmükben az alperesek arra sem tértek ki, hogy az engedményezési jogviszony osztrák felei között Ausztriában kötött ügyletre, a visszaengedményezésre az rPtk. rendelkezései milyen alapon lennének irányadók.
- [43] Ezt követően a Kúria a felülvizsgálati kérelemben megjelölt további eljárási szabálysértéseket vizsgálta. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek azt nem tették vitássá, hogy a kiemelt jelentőségű perben az rPp. 386/J. §-a alapján a bíróság nem köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. A tisztességes eljáráshoz való joguk sérelmével összefüggésben azt állították, hogy a bíróság elmulasztotta őket az rPp. 141. § (2) és (6) bekezdése szerint felhívni nyilatkozattételre, bizonyítási indítványaik előterjesztésére.
- [44] Az rPp. 386/A. §-a alapján a kiemelt jelentőségű perekben is irányadóak az rPp. 141. §-ának rendelkezései, azonban az alperesek alaptalanul állították, hogy az elsőfokú bíróság e kötelezettségének nem tett eleget. A felperesek már a keresetlevelükben előadták, hogy a kaszinó koncesszió I. (és II.) rendű alperes általi felmondása (és további ott részletezett körülmények) miatt az I-II. rendű alperesek fizetési kötelezettségének teljesítése nekik felróhatóan lehetetlenné vált (keresetlevel II.9. pontja). Az elsőfokú bíróság első tárgyalásra szóló idéző végzése a keresetlevel

szabályszerű kézbesítése mellett tartalmazta az rPp. 141. § (2) és (6) bekezdése szerinti felhívást és figyelmeztetést. Az I. és II. rendű alperesek érdemi ellenkérelmükben vitatták az üzletész adásvételi szerződések lehetetlenülését. Arra az esetre, ha az mégis bekövetkezett volna, konkrét körülmények előadása nélkül arra hivatkoztak, hogy az egyik félnek sem róható fel. Utaltak emellett a felperesek esetleges felróhatóságára is. A felperesek az elsőfokú bíróság felhívására 168. számú beadványukban ismét megerősítették a keresetlevélben tett fenti állításukat, bizonyítékként hivatkoztak az 1/F/5. számú iratra. Az elsőfokú bíróság 169. sorszámú végzésével a felperesek 168. sorszámú beadványát azzal kézbesítette az alperesek részére, hogy arra legkésőbb a tárgyaláson nyilatkozhatnak. A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperesek 171. sorszámú nyilatkozatukban visszautaltak korábbi előadásaikra kiemelve, hogy a projekt álláspontjuk szerint nem lehetetlenült. Hangsúlyozták, hogy az anyacég részvényei még értékesíthetők. További előadásuk e körben nem volt.

- [45] Mindebből megállapítható, hogy az alperesek a lehetetlenüléssel összefüggésben a per során nem adtak elő bizonyításra szoruló tényeket, így az elsőfokú bíróság az idéző végzésben tett általános tartalmú felhívással, a felperesi tény- és jogállítást tartalmazó irat közlésével egyidejűleg az alperesek megfelelő határidővel történt nyilatkozattételre való felhívásával eleget tett az rPp. 141. §-ában foglaltaknak, az alperesek eljárási jogai, tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült. A felperesek álláspontjának ismeretében nem voltak elzárva a felülvizsgálati kérelmükben előadott tények ismertetésétől és bizonyításától. A felperesek alappal hivatkoztak a felülvizsgálati ellenkérelmükben arra, hogy a 2008. évi (köztudomású) világválság és a kaszinó koncesszió 2014. december 31-i felmondással történt megszűnése közötti összefüggést szintén az alpereseknek kellett volna feltárniuk, enélkül a hivatkozott köztudomású tény értékelésére a bíróságoknak nem volt indokuk. A másodfokú bíróság határozatában részletesen megindokolta - amellyel a Kúria maradéktalanul egyetértett -, hogy bár a végelszámolás alatt álló anyacég részvényeinek értékesítése jogilag lehetséges lehet, de annak gazdasági racionalitása az adott tényállás mellett nincs.
- [46] A másodfokú bíróság az adott ügyben - figyelemmel a [44] pontban írtakra is - helytállóan úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság a releváns tényállást megállapította, azzal egyetértett. Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás alapján jutott eltérő jogi következtetésre, ami nem ad, nem adott alapot az rPp. 252. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.
- [47] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben anyagi jogi jogsértésre, valamint a közvetlenség elvének megsértésére hivatkozással állították, hogy az ítélet tábla jogszabályba ütköző módon állapította meg a II. rendű alperes jogellenes felróható magatartását a felmondással összefüggésben. Felülvizsgálati kérelmükben előadott érveik kifejtése mellett azonban nem jelölték meg a megsértett jogszabályhelyeket, ami - utalva a [41] pontban is írtakra - önmagában kizárta annak érdemi felülvizsgálatát. A Kúria megjegyzi, a másodfokú bíróság az ítéletét e körben nem kizárólag a felülvizsgálati kérelemben utalásszerűen felhívott luxemburgi jog előzményi perből ismert rendelkezésével, hanem a szétválási szerződés tartalmával, az I-II. rendű alperesek azonos tulajdonosi körével és azonos ügyvezetésével, az rPtk. 229. §-ának rendelkezéseivel, valamint hitelezővédelmi szempontokkal is indokolta, amelyekkel kapcsolatos, a jogerős határozatban írtakat cáfoló érvelést a felülvizsgálati kérelem nem tartalmaz.
- [48] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős rész- közbenső ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében közbenső ítéletet hozva az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [49] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a Kúria rPp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő

alpereseket az I-II. rendű felperes ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. Annak mértékét a meg nem határozható pertárgyértékre figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései és 4/A. §-a alapján bruttó összegben, a kifejtett tevékenységgel arányosan határozta meg

[50] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[51] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. július 13.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Bajnok István sk. bíró